

Ing. Branko SEČEN
Zavod za ratarstvo, Zagreb

Savjetovanje o problemima rada sa visokorodnim sortama pšenice

Između 15. i 20. VIII 1960. održano je na Paliću kraj Subotice savjetovanje poljoprivrednih naučno-istraživačkih ustanova, savjetodavnih centara za poljoprivredu i predstavnika poljoprivredno-šumarskih komora — na kojem su analizirani dosadašnji rezultati rada s visokorodnim sortama pšenice, radovi na selekciji domaćih sorata, kao i prijedlozi radova, koji se namjeravaju provesti u 1961. g. Savjetovanje je održano na inicijativu i pod rukovodstvom Jugoslovenskog savjetodavnog centra za poljoprivredu i šumarstvo iz Beograda.

Drugovi zaduženi za određenu problematiku iznijeli su rezultate dobivene u 1960. g.

Na općem planu uzgoja pšenice konstatirano je, da je u većini narodnih republika ova godina bila za pšenicu lošija od 1959. g. Do ovoga je došlo uglavnom radi dva faktora i to zbog slabijih uslova sjetve (suša) i oštrije zime, koja je u nekim krajevima dovela do jakog izmrzavanja pšenice, osobito sorata Fortunato i Mara, a u manjoj mjeri i nekih drugih.

Ovakve vremenske prilike potpuno su iskristalizirale pitanje važnosti rajonizacije sorata, gdje se kao osnovni kriterij, pored rodnosti, uzima i zima.

Izjave iz pojedinih republika dali su pregled rada na mikro i makro pokusima sa domaćim i stranim sortama pšenice.

Iz svih ovih izvještaja može se zaključiti, da iako su se pojavile neke nove sorte odličnih osobina, sorta S. Pastore ostaje i nadalje vodeća za najveći dio našeg proizvodnog područja za ozimu pšenicu. Rezultati ispitivanja pokazali su nadalje, da pored ove sorte ima još nekih, koje će u najkraće vrijeme zauzeti važno mjesto u našoj proizvodnji. Te sorte su Leonardo, Etoile de choisy, Leone, T-22, Abondanza, Funato i Generosso. Između ovih sorata ističu se otpornošću prema zimi sorte Etoile de choisy i Leonardo.

Na temelju dosadašnjih ispitivanja i rezultata proizvodne prakse izvršene su rajonizacije sorata za pojedine narodne republike. Za NR Hrvatsku preporučene su slijedeće sorte: za Istru i Dalmaciju: S. Pastore, Mara, Generosso i Fortunato s time, da S. Pastore zauzima krajeve udaljenije od mora i sa surovijim klimatskim uslovima. Za zapadnu Hrvatsku: S. Pastore, Leonardo, Etoile de choisy, Autonomija, Abondanza i Leone. Za istočnu Hrvatsku: S. Pastore, Leonardo, Etoile de choisy, Abondanza i Fortunato.

U vezi ovakve rajonizacije sorata, predložen je i plan razmnažanja osnovnog sjemenskog materijala i njegovih reprodukcija, te njegov eventualni uvoz, ukoliko se radi o sortama kod kojih ne raspolažemo s originalnim sjemenom.

Ovakva rajonizacija odgovara i rezultatima prijašnjih i ovogodišnjih makro-ogleda. Redosljed prvih pet mjesta po rodnosti u prosjeku za 8 mjesta u NRH je ovaj:

1. Abondanza	45,5 q/ha
2. S. Pastore	45,5 „
3. Marimp 3	44,3 „
4. Leonardo	42,6 „
5. Leone i Etirole de choisy	42,3 „

Na savjetovanju su proanalizirani i neki pokusi, koji su tretirali način zimskog prihranjivanja, rokova sjetve, dubine sjetve, dubine oranja, primjene mineralnih gnojiva i drugih agrotehničkih zahvata, koji su sastavni dio proizvodnog procesa ozime pšenice.

Poslije svih tih pitanja donijete su i određene preporuke, koje su se morale razraditi na republičkim savjetovanjima i prilagoditi konkretnim uslovima pojedinih rajona.

Nadalje, na ovom savjetovanju su proanalizirani rezultati pokusnih parcela na kojima se išlo za dobivanjem rekordnih prinosa. Ovi su pokusi potvrdili, da se uz dosadašnje načine sjetve i sa postojećim sortama ne može prelaziti gustoća od maksimalno 800—850 klasova na 1 m². Svako daljnje povećanje gustoće praćeno je sa rizikom polijeganja i zagušenja usjeva i već samim tim dovodi do neželjenih posljedica, koje se očituju povećanjem pojave bolesti, sterilnosti i općim smanjenjem ukupne proizvodnje.

O pitanju problema primjene mineralnih gnojiva za uzgoj pšenice, zaključeno je, da su ona jedan od osnovnih faktora proizvodnje, a da njihova primjena mora bazirati u općoj plodnosti tla, sorti i stepenu agrotehničkih i organizacionih mogućnosti gospodarstva.

Iza dobrih predusjeva i na srednje dobrom kulturnom zemljištu preporuča se intenzivne sorte kao što su: Mara, Leone, Fortunato ukupna količina od 1200—1400 kg/ha. Za sorte S. Pastore i Leonardo 800—1200, a za sorte tipa Etirole de choisy i Autonomija 700—1000 kg/ha. Prilikom ovoga treba voditi računa o gnojidbi za predusjev, što može dovesti do izvjesnog odstupanja od ovdje predloženih normativa u jednu ili drugu stranu.

Omjer N:P:K treba biti približno 1—1,5:0,5—0,7. Naglašena je važnost pred-sjetvene pripreme zemljišta i pravovremene sjetve, s time da se na republičkim i kotarskim savjetovanjima razrade svi ovi problemi.

Problemu združenih usjeva pšenice i kukuruza posvećen je naročit značaj, uočene su greške učinjene u pokusima i širokoj proizvodnji te je zaključeno, da se rješavanju ovoga problema treba prići s mnogo pažnje. Osobito treba voditi računa o uvjetima razvoja kukuruza, gustoći sklopa, agrotehnici i prehrani, jer su ti faktori odlučujući za uspjeh ovakvog načina uzgoja. Problem vlage kod združene sjetve traži posebnu studijsku obradu.

Unatoč većeg broja negativnih rezultata izvjesni pokusi i proizvodni ogledi pokazali su perspektivnost ovakvog načina sjetve, ali uz određene uslove i određen stepen agrotehnike.

Težište daljnje razrade ovih problema dato je na republička i kotarska savjetovanja, koja moraju dati konkretne prijedloge za rad u 1960/61. g.